

Zaak C-723/22

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

24 november 2022

Verwijzende rechter:

Oberlandesgericht München (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

24 november 2022

Appellante:

Citadines Betriebs GmbH

Geïntimeerde:

MPLC Deutschland GmbH

OBERLANDESGERICHT MÜNCHEN

[OMISSIS]

BESCHIKKING

In de zaak

MPLC Deutschland GmbH, [OMISSIS] Wachenheim (Duitsland)

– verzoekster en geïntimeerde –

[OMISSIS]

tegen

Citadines Betriebs GmbH, [OMISSIS] Eschborn (Duitsland)

– verweerster en appellante –

[OMISSIS]

betreffende een inbreuk op het auteursrecht met betrekking tot „Wickie und die starken Männer”, Staffel 1 Episode 3 (Der Donnergott) [„Wickie en de sterke mannen”, seizoen 1, aflevering 3 (De dondergod)]”

heeft de 29. Zivilsenat (civiele kamer) van het Oberlandesgericht München (hoogste rechterlijke instantie van de deelstaat Beieren, Duitsland) [OMISSIS] op 24 november 2022 na de terechtzitting op dezelfde dag

de volgende beschikking gegeven:

- I. De behandeling van de zaak wordt [OMISSIS] geschorst.
- II. Het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) wordt krachtens artikel 267, tweede alinea, VWEU, ter uitlegging van
 - artikel 3, lid 1, van richtlijn 2001/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij (hierna: „InfoSoc-richtlijn”),

verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

- Moet artikel 3, lid 1, van de InfoSoc-richtlijn aldus worden uitgelegd dat deze bepaling zich verzet tegen een nationale regeling of praktijk waarbij de beschikbaarstelling van fysieke faciliteiten om een mededeling mogelijk te maken of te verrichten, zoals televisietoestellen in de kamers of de fitnessruimte van een hotel, als een mededeling aan het publiek wordt beschouwd wanneer het zendsignaal via het eigen kabeldistributiesysteem van het hotel weliswaar naar die faciliteiten wordt doorgegeven, maar deze wederdoorgifte via de kabel rechtmatig plaatsvindt op grond van een door het hotel verworven licentie?

Motivering:

Partijen twisten voor de verwijzende rechter over de vraag of verweerster, als exploitant van een hotel, het recht van mededeling aan het publiek van een aflevering van de televisieserie „Wickie und die starken Männer”, waarvan verzoekster beweert de houder van de rechten te zijn, heeft geschonden doordat deze op een publieke televisiezender uitgezonden aflevering te zien was op televisietoestellen die door verweerster ter beschikking waren gesteld in een hotelkamer en een fitnessruimte waarnaar verweerster het zendsignaal via een eigen kabeldistributienetwerk van het hotel krachtens een verworven licentie rechtmatig heeft doorgegeven.

1. Toepasselijke bepalingen

a. Unierecht

De overwegingen van de InfoSoc-richtlijn luiden, voor zover in casu van belang, als volgt:

(23) Deze richtlijn moet het recht van de auteur van mededeling van werken aan het publiek verder harmoniseren. Aan dit recht moet een ruime betekenis worden gegeven die iedere mededeling omvat die aan niet op de plaats van oorsprong van de mededeling aanwezig publiek wordt gedaan. Dit recht dient zich uit te strekken tot elke dergelijke doorgifte of wederdoorgifte van een werk aan het publiek, per draad of draadloos, met inbegrip van uitzending. Dit recht heeft geen betrekking op enige andere handeling.

(27) De beschikbaarstelling van fysieke faciliteiten om een mededeling mogelijk te maken of te verrichten is op zich geen mededeling in de zin van deze richtlijn.

(32) Deze richtlijn bevat een uitputtende opsomming van de beperkingen en restricties op het reproductierecht en het recht van mededeling aan het publiek. Sommige beperkingen en restricties zijn enkel van toepassing op het reproductierecht, wanneer dit passend is. Bij het opstellen van deze lijst is zowel rekening gehouden met de verschillende rechtstradities in de lidstaten als met het vereiste van een goed functionerende interne markt. De lidstaten passen deze beperkingen en restricties op coherente wijze toe. Dit zal worden beoordeeld bij het onderzoek van de uitvoeringswetgeving in de toekomst.

De InfoSoc-richtlijn bepaalt onder meer het volgende:

Artikel 1

Werkingsfeer

1. Deze richtlijn heeft betrekking op de rechtsbescherming van het auteursrecht en de naburige rechten in het kader van de interne markt, met bijzondere klemtoon op de informatiemaatschappij.

Artikel 3

Recht van mededeling van werken aan het publiek en recht van beschikbaarstelling van ander materiaal voor het publiek

1. De lidstaten voorzien ten behoeve van auteurs in het uitsluitende recht, de mededeling van hun werken aan het publiek, per draad of draadloos, met inbegrip van de beschikbaarstelling van hun werken voor het publiek op zodanige wijze dat deze voor leden van het publiek

op een door hen individueel gekozen plaats en tijd toegankelijk zijn, toe te staan of te verbieden.

b. Duits recht

§ 15 van het Duitse Urheberrechtsgesetz (wet op het auteursrecht; hierna: „UrhG”) luidt, voor zover in casu relevant, als volgt:

(2) De auteur heeft bovendien het uitsluitende recht om zijn werk aan het publiek mee te delen in een immateriële vorm (recht van mededeling aan het publiek). Het recht van mededeling aan het publiek omvat in het bijzonder:

1. het recht tot vertoning, uitvoering en opvoering (§ 19);
2. het recht tot beschikbaarstelling aan het publiek (§ 19 bis);
3. het recht tot uitzending (§ 20);
4. het recht tot mededeling op beeld- of geluidsdragers (§ 21);
5. het recht om radio-uitzendingen mee te delen en ter beschikking te stellen van het publiek (§ 22).

§ 20 UrhG luidt:

Het uitzendingsrecht is het recht om het werk voor het publiek toegankelijk te maken via radiotelegrafie, zoals radio- en televisieuitzendingen, radiotelegrafie via satelliet of via de kabel, of soortgelijke technische middelen.

§ 20b UrhG bepaalt onder meer:

(1) Alleen een collectieve beheersorganisatie kan het recht inroepen om een uitgezonden werk heruit te zenden (heruitzending) in het kader van een simultaan programma dat ongewijzigd en integraal opnieuw wordt uitgezonden. Dit geldt niet voor

1. rechten op een werk dat uitsluitend via het internet wordt uitgezonden;
2. rechten die een omroeporganisatie op haar eigen uitzendingen doet gelden.

§ 22 UrhG bepaalt:

Het recht om radio-uitzendingen mee te delen en ter beschikking te stellen van het publiek is het recht om toe te staan dat radio-uitzendingen en

heruitzendingen van het werk voor het publiek toegankelijk worden gemaakt door middel van beeldschermen, luidsprekers of soortgelijke technische faciliteiten. § 19, lid 3, is van overeenkomstige toepassing.

2. Omstandigheden van het hoofdgeding

- a. Verzoekster, een onafhankelijke collectieve beheersorganisatie met winstoogmerk naar Duits recht, vordert dat verweerster, de exploitant van een hotel, de mededeling aan het publiek van een aflevering van de televisieserie „Wickie und die starken Männer”, door deze aflevering heruit te zenden op televisietoestellen die verweerster in de kamers en de fitnessruimte van haar hotel in München (Duitsland) heeft geplaatst, staakt, voor zover het zendsignaal door middel van coax- of datakabels naar de televisietoestellen wordt doorgegeven.

De vordering is ingesteld naar aanleiding van feiten die zich hebben afgespeeld op 17 november 2019 om 6.20 uur, waarbij de heer X en drie andere personen, als hotelgasten, via een door het hotel ter beschikking gesteld televisietoestel in hun kamer hebben gekeken naar de door een publieke televisiezender uitgezonden aflevering van een televisieserie. De heer X heeft ook in de fitnessruimte van het hotel naar die aflevering gekeken.

De ontvangtoestellen waren niet ingeschakeld door verweerster, aangezien het televisiesignaal telkens simultaan en ongewijzigd naar de toestellen werd doorgegeven via een eigen kabeldistributienetwerk van het hotel. Verweerster heeft de doorgifte via de kabel uitputtend geregeld in licentieovereenkomsten die zij met de Duitse collectieve beheersorganisaties heeft gesloten.

Verweerster is van mening dat zij de vrij te ontvangen uitzendingen van de publieke televisiezender via de televisietoestellen in de hotelkamers en de fitnessruimte ter beschikking mag stellen van haar gasten, omdat zij beschikt over een licentie voor de doorgifte via de kabel.

Verzoekster is daarentegen van mening dat verweerster met betrekking tot zowel de in de kamers geïnstalleerde televisietoestellen als het door haar in de fitnessruimte ter beschikking gestelde televisietoestel het auteursrecht schendt, omdat zij afbreuk doet aan het recht van mededeling aan het publiek door het zendsignaal via een eigen kabeldistributiesysteem van het hotel door te geven. Dat verweerster het recht op doorgifte via de kabel heeft geregeld met de collectieve beheersorganisaties, is volgens verzoekster irrelevant.

- b. De verwijzende rechter neigt ertoe de nationale regelingen in § 22 UrhG en § 20b, lid 1, UrhG tot omzetting van artikel 3, lid 1, van de InfoSoc-richtlijn, gelezen in samenhang met § 15, lid 2, punten 3 en 5, UrhG, aldus uit te

leggen dat, in het kader van een richtlijnconforme uitlegging, de enkele beschikbaarstelling van ontvangtoestellen in het licht van overweging 27 als zodanig weliswaar geen mededeling aan het publiek vormt (zie arresten van 2 april 2020, Stim en SAMI, C-753/18, EU:C:2020:268, punt 35, en 7 december 2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, punt 46), maar dat toch afbreuk aan dit recht wordt gedaan door de eerdere doorgifte van het signaal naar de ontvangtoestellen via het eigen kabeldistributiesysteem van het hotel (arresten van 7 december 2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, punt 42, en 31 mei 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, punten 47 en 54).

Het begrip „mededeling aan het publiek” verbindt twee cumulatieve elementen met elkaar, namelijk een „handeling bestaande in een mededeling” van een werk en de „mededeling daarvan aan een publiek” (arresten van 16 maart 2017, AKM, C-138/16, EU:C:2017:218; 7 augustus 2018, Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, en 19 december 2019, Nederlands Uitgeversbond en Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, punt 61). De gebruiker en het weloverwogen karakter van diens interventie spelen een cruciale rol wanneer de gebruiker, met volledige kennis van de gevolgen van zijn handelwijze, maatregelen neemt om zijn klanten toegang te verschaffen tot een beschermd werk, met name wanneer de klanten zonder deze maatregelen geen, of slechts moeilijk, toegang zouden hebben tot het uitgezonden werk (arresten van 15 maart 2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, punt 82; 15 maart 2012, Phonographic Performance Ireland, C-162/10, EU:C:2012:141, punt 31, en 14 juni 2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, punt 26).

De enkele beschikbaarstelling van ontvangtoestellen verschilt aanzienlijk van handelingen bestaande in een mededeling waarbij dienstverrichters beschermde werken daarenboven bewust doorgeven aan hun klanten door een signaal te verspreiden via televisie- of radio-ontvangers die zij in hun inrichting hebben geplaatst (arresten van 2 april 2020, Stim en SAMI, C-753/18, EU:C:2020:268, punt 35, en 31 mei 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, punten 47 en 54).

- c. Volgens de verwijzende rechter wordt in casu aan de aanname van een „handeling bestaande in een mededeling” in de zin van voornoemde beginselen afgedaan door het feit dat verweersters handelwijze, die verder ging dan de enkele beschikbaarstelling van ontvangtoestellen, slechts bestond in een doorgifte van het televisiesignaal via het eigen kabeldistributiesysteem van het hotel, wat verweester mocht doen op grond van de door de collectieve beheersorganisaties verleende licentie. Op dit punt zijn partijen het eens. Doordat het recht van mededeling aan het publiek als bedoeld in artikel 3, lid 1, van richtlijn 2001/29 in het nationale recht wordt opgesplitst in het recht van § 20b UrhG („heruitzending”) en het recht van § 22 UrhG („mededeling van uitzendingen”) lijkt het twijfelachtig of uit een handelwijze van de gebruiker, waartoe hij op grond van een licentie

krachtens § 20b UrhG gerechtigd is, te weten de doorgifte via de kabel binnen het hotel, algemeen kan worden opgemaakt dat hij bewust een „handeling bestaande in een mededeling” heeft verricht, wanneer zijn handelwijze voor het overige slechts bestaat in de beschikbaarstelling van ontvangtoestellen, hetgeen geen schending oplevert.

Hoewel in het kader van artikel 3, lid 1, van richtlijn 2001/29 wordt gesteld dat de rechtmatigheid of onrechtmatigheid van de bron ingeval van een handeling bestaande in een mededeling in beginsel irrelevant is [OMISSIS], lijkt dit problematisch omdat er in casu twee aspecten van de mededeling aan het publiek volgens artikel 3, lid 1, van richtlijn 2001/29 in de context van een volledige harmonisatie van de exploitatierechten in de richtlijn, die eveneens de bindende bovengrens van het beschermingsniveau vaststelt, afzonderlijk zouden worden geëxploiteerd [arrest van 13 februari 2014, (OMISSIS) C-466/12, EU:C:2014:76, punten 37 en 40].

Volgens de verwijzende rechter staat in casu vast dat het om een mededeling aan het publiek gaat, omdat het cliënteel van een hotel bestaat uit een aanzienlijk aantal personen en er telkens sprake is van een nieuw publiek, aangezien hotelgasten elkaar zowel in de kamers als in de fitnessruimte gewoonlijk snel opvolgen (zie arresten van 7 december 2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, punten 38-39 en 42, en 15 maart 2012, Phonographic Performance Ireland, C-162/10, EU:C:2012:141, punten 41-42 en 51).

Met de volgende prejudiciële vraag verzoekt de verwijzende rechter het Hof om uitlegging van artikel 3, lid 1, van richtlijn 2001/29, omdat hij zich afvraagt of er sprake is van een „handeling bestaande in een mededeling” wanneer de gebruiker van een beschermd werk een licentie heeft verworven op grond waarvan hij beschikt over een recht op wederdoorgifte via de kabel overeenkomstig het nationale recht, en zijn handelwijze voor het overige beperkt blijft tot het ter beschikking stellen van ontvangtoestellen:

Moet artikel 3, lid 1, van richtlijn 2001/29 aldus worden uitgelegd dat deze bepaling zich verzet tegen een nationale regeling of praktijk waarbij de beschikbaarstelling van fysieke faciliteiten om een mededeling mogelijk te maken of te verrichten, zoals televisietoestellen in de kamers of de fitnessruimte van een hotel, als een mededeling aan het publiek wordt beschouwd wanneer het signaal via het eigen kabeldistributiesysteem van het hotel weliswaar naar die faciliteiten wordt doorgegeven, maar deze wederdoorgifte via de kabel rechtmatig plaatsvindt op grond van een door het hotel verworven licentie?

[OMISSIS]